

بیمارستان امام خمینی (ره) آباده

سرطان دهانه رحم

سرطان دهانه رحم چیست؟ سرطان دهانه رحم نوعی سرطان است که از دهانه رحم شروع می‌شود. دهانه رحم یک استوانه توخالی است که قسمت پایینی رحم زن را به واژن متصل می‌کند. گونه‌های مختل ویروس، در ایجاد سرطان‌های دهانه رحم نقش دارند. که در صورت تشخیص به موقع تا حد زیادی قابل درمان است.

این سرطان نیز مانند انواع دیگر سرطان‌ها به دلیل رشد غیرطبیعی سلول‌ها، مخصوصاً سلول‌های گردن رحم رخ می‌دهد. این سلول‌ها گاهی به قسمت‌های دیگر بدن نیز منتقل شده و مشکلات زیادی ایجاد می‌کنند. متأسفانه در شروع سرطان، فرد علامت خاصی نشان نمی‌دهد بنابراین به پزشک مراجعه نکرده و بیماری در وی گسترش پیدا می‌کند و به تدریج موجب مشکلاتی مانند خون ریزی واژنی، درد لگن یا دیسپارونی (درد آمیزشی) می‌شود. در بین شایع‌ترین سرطان‌های دنیا سرطان دهانه رحم رتبه چهارم را از نظر شیوع دارد. همچنین چهارمین عامل مرگ ناشی از سرطان در زنان همین بیماری است. سرطان دهانه رحم از گروه سرطان‌های عودکننده است؛ به این معنی که در صورت درمان کامل سرطان، باز هم ممکن است تومورهای این سرطان در ناحیه‌ای شروع به رشد کنند. این منطقه معمولاً در همان محل قبلی یعنی در دهانه رحم است و گاهی نیز ممکن است در جایی دیگر مثلاً در خود تنه رحم و یا اندام‌های لگنی مجاور شروع به تکثیر کند. دیده شده که گاهی این تومورها در مناطقی بسیار دورتر از دهانه رحم مثلاً در ریه تشکیل می‌شوند.

مراحل سرطان دهانه رحم

درجه سرطان دهانه رحم از مراحل (1) تا (4) متغیر است. به عنوان یک قاعده کلی، هرچه این عدد کمتر باشد، سرطان کمتر گسترش یافته است. عدد بالاتر، مانند مرحله 4، به معنای پیشرفته‌تر بودن سرطان است. سرطان‌هایی که مراحل مشابهی دارند، چشم‌انداز مشابهی دارند و اغلب به روش مشابهی درمان می‌شوند. مراحل سرطان دهانه رحم عبارتند از: مرحله اول: سرطان فقط در دهانه رحم یافت می‌شود. پخش نشده و کوچک است. مرحله دوم: سرطان فراتر از دهانه رحم گسترش یافته است، اما هنوز به دیواره لگن یا واژن نرسیده است. مرحله سوم: سرطان به قسمت پایینی واژن دست اندازی کرده و ممکن است به دیواره لگن، حالب‌ها (لوله‌هایی که ادرار را حمل می‌کنند) و غدد لنفاوی مجاور سرایت کرده باشد. مرحله چهارم: سرطان به مثانه، روده بزرگ یا سایر قسمت‌های بدن مانند استخوان‌ها یا ریه‌ها گسترش پیدا کرده است.

عوامل خطر سرطان دهانه رحم و راه‌های پیشگیری از آن

تربیت علت شناخته شده سرطان دهانه رحم است؛ به همین دلیل انجام تست‌های تشخیصی عفونت HPV و واکسیناسیون بر ضد این ویروس به عنوان روش‌های نوین و اثربخش برای پیشگیری از سرطان دهانه رحم شناخته شده است.

امروزه با توجه به سیر شناخته شده بیماری و معرفی روش‌های نوین تشخیصی می‌توان از بروز سرطان دهانه رحم پیشگیری کرد.

عوامل خطر سرطان دهانه رحم 1- آغاز فعالیت جنسی در سنین پایین 2- سطح اجتماعی و اقتصادی پایین 3- زایمان 4-

مصرف سیگار 5- شرکای جنسی متعدد 6- ویروس نقص ایمنی انسانی (HIV) 7- استفاده از داروهای سرکوب کننده ایمنی 8- عوامل تغذیه ای 9- قرص‌های ضد بارداری خوراکی

مهم‌ترین توصیه‌های خودمراقبتی برای پیشگیری از سرطان دهانه رحم 1- داشتن تنها یک شریک جنسی 2- پرهیز از نزدیکی

جنسی در سنین پایین 3- جلوگیری از ابتلا به بیماری‌های آمیزش 4- پرهیز از مصرف سیگار و دخانیات 6- استفاده از کاندوم حین نزدیکی و رعایت بهداشت جنسی 7- درمان عفونت‌های رحمی 8- پرهیز از مشروبات الکلی 9- مصرف زیاد میوه و سبزی 10- داشتن فعالیت بدنی منظم

مهم‌ترین نشانه‌های سرطان دهانه رحم - خونریزی غیر طبیعی ناحیه تناسلی پس از نزدیکی جنسی، در فواصل دوره‌های قاعدگی

و پس از یائسگی - ترشحات بد بوی ناحیه تناسلی (تومورهای بزرگ می‌تواند دچار عفونت شده و ترشحات غیر طبیعی ناحیه تناسلی

ایجاد کند که گاهی دارای بوی نامطبوع است؛ گاهی ممکن است این ترشحات پیش از بروز خونریزی غیر طبیعی بروز یابد. - درد هنگام نزدیکی جنسی

علاوه بر علائم بالا، سرطان دهانه رحم ممکن است طیفی از علائم زیر را نیز داشته باشد: بدون علامت: سرطان دهانه رحم تا زمانی که پیشرفت نکرده در اغلب زنان بدون فعالیت جنسی، بدون علامت است. دردهای لگنی: در موارد بسیار پیشرفته دردهای لگنی در اثر فشار تومور به اندام های مجاور و یا درگیری رحم ایجاد می شود. علائم فیستول (سوراخ شدن): به ندرت خروج ادرار یا مدفوع از واژن به سبب فیستول ناشی از رشد تومور در موارد پیشرفته از علائم بیماری است.

مهم ترین توصیه های خودمراقبتی برای تشخیص زودهنگام سرطان دهانه رحم: - **علائم سرطان دهانه رحم را بشناسیم و اگر علائم مشکوک را داشتیم به مرکز خدمات جامع سلامت مراجعه کنیم.** - **در برنامه تشخیص زودهنگام و غربالگری سرطان دهانه رحم مشارکت فعال داشته باشیم.**

شیوه های تشخیص زودهنگام و غربالگری سرطان دهانه رحم: انواع روش ها برای تشخیص زودهنگام و غربالگری سرطان دهانه رحم به کار می رود؛ از جمله روش های غربالگری عبارت است از: پاپ اسمیر، تست همزمان HPV و پاپ اسمیر که با توجه به دقت بالای تشخیص تست HPV برای غربالگری سرطان دهانه رحم، در ایران این تست به عنوان روش غربالگری انتخاب شده است. - افرادی که بر اساس نشانه ها به عنوان افراد پرخطر شناسایی می شوند، نیاز به ارزیابی های تخصصی و انجام کولپوسکوپی و در صورت لزوم نمونه برداری دارند، با بررسی آزمایشگاهی و پاتولوژی بر روی نمونه بافتی، تشخیص سرطان داده می شود.

درمان سرطان دهانه رحم: روش های درمانی برای این نوع سرطان شامل عمل جراحی، پرتودرمانی و شیمی درمانی است؛ پس از پایان درمان ها، بیمار به فواصل هر ۳ تا ۶ ماه با معاینه بالینی و اقدامات تشخیصی پیگیری می شود تا اگر در این بررسی ها، نشانه هایی از عود بیماری وجود داشت، درمان های لازم انجام شود. بهترین راه کاهش خطر سرطان دهانه رحم، رعایت شیوه زندگی سالم، انجام مراقبت های معمول مانند معاینه های دوره ای و در صورت نیاز اقدامات غربالگری به ویژه در افراد پرخطر است.

چگونه از بروز سرطان دهانه رحم پیشگیری کنیم؟ همان طور که پیش از این ذکر شد تست پاپ اسمیر، موثر ترین روش برای جلوگیری از بروز سرطان های رحم از جمله سرطان دهانه رحم است. علاوه بر این انجام معاینات منظم و دوره ای توسط متخصص زنان و زایمان تاثیر بسزایی در کاهش آمار ابتلا به این سرطان دارد. هم چنین استفاده از **واکسن HPV** نیز می تواند موجب جلوگیری از بیش از ۶۵ تا ۷۵ درصد از موارد سرطان دهانه رحم شود. به طور کلی توصیه می شود: 1- **سنین 21 تا 29 سال: هر 3 سال یک بار آزمایش پاپ اسمیر انجام دهند.** 2- **سنین 30 تا 65 سال: هر 3 سال یک بار آزمایش پاپ اسمیر و هر 5 سال یک بار آزمایش**

HPV انجام دهند واکسن سرطان دهانه رحم چیست؟ واکسن HPV برای کودکان و بزرگسالان 9 تا 45 سال تایید شده است و از ابتلا به سرطان دهانه رحم محافظت می کند. این واکسن با تحریک سیستم ایمنی بدن شما برای حمله به انواع خاصی از ویروس پاپیلومای انسانی (HPV) عمل می کند که با بسیاری از موارد سرطان دهانه رحم مرتبط است. بهتر است واکسن را قبل از شروع فعالیت جنسی دریافت کنید. این واکسن بصورت سری تزریق می شود. تعداد واکسن های مورد نیاز شما بسته به سنی که در اولین دوز را مصرف می کنید متفاوت است. با پزشک خود مشورت کنید تا ببینید آیا واجد شرایط واکسن هستید یا خیر.

منبع: آموزه های دانشگاه علوم پزشکی در هفته ملی مبارزه با سرطان و کتابهای خود مراقبت وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی تهیه کننده: ژاله دهقانی کارشناس پرستاری واحد آموزش سلامت بیمارستان امام خمینی (ره) 1403